

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงของหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ในช่วงเวลาที่ศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ และของหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 รวมทั้งข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของโรงพยาบาล

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายการบริหารความเสี่ยงแผนยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงพยาบาล ปีพ.ศ. 2557-2560

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2557-2560

1.3 สรุปรายงานการบริหารความเสี่ยงประจำปีของหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2557-2560

1.4 ข้อมูลการรายงานอุบัติการณ์ในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของโรงพยาบาล ปี พ.ศ. 2557-2560 สำหรับการศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นประชากรในการศึกษา

2. กลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง

2.1 ทีมตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ แต่ละด้านจำนวน 85 คน ได้แก่ด้านคลินิก จำนวน 6 คน ด้านการรักษา จำนวน 17 คน ด้านการพยาบาล จำนวน 11 คน ด้านยา จำนวน 11 คน ด้านไมใช่คลินิก จำนวน 19 คน และด้านข้อร้องเรียนและเจรจาไกล่เกลี่ย จำนวน 21 คน

2.2 กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ ได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย อายุรกรรมหญิง 2 จำนวน 26 คน พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 18 คน (ยกเว้นผู้ศึกษา) พนักงานช่วยเหลือ คนไข้ 8 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นประชากรในการศึกษา 26 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงแต่ละด้าน ของโรงพยาบาล อุดรดิตถ์ เลือกโดยวิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 6 คน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงแต่ละด้าน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1.1	ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านคลินิก	จำนวน 1 คน
1.2	ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านการรักษา	จำนวน 1 คน
1.3	ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านการพยาบาล	จำนวน 1 คน
1.4	ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านยา	จำนวน 1 คน
1.5	ตัวแทนคณะกรรมการด้านข้อร้องเรียนและเจรจาไกล่เกลี่ย	จำนวน 1 คน
1.6	ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงด้านไม่ใช่คลินิก	จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ ราชบุคคลและการประชุมกลุ่ม ซึ่งลักษณะแนวคำถามเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามแนวคิดการประเมินคุณภาพของ โดนาบีเดียน (Donabedian, 2003) ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ โครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ราชบุคคล ใช้สัมภาษณ์ตัวแทนคณะกรรมการบริหาร ความเสี่ยงแต่ละด้านของโรงพยาบาล จำนวน 6 คน ได้แก่ กรรมการบริหารความเสี่ยงด้านคลินิก ด้าน การรักษา ด้านการพยาบาล ด้านยา ด้านไม่ใช่คลินิก และด้านข้อร้องเรียนและเจรจาไกล่เกลี่ย โดย แบ่งแนวคำถามเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งการทำงานและ ตำแหน่งการเป็นกรรมการบริหารความเสี่ยงในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานด้านการประกัน คุณภาพหรือการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาล และประวัติการอบรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

ส่วนที่ 2 เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์การบริหารความเสี่ยง โดยผู้ศึกษาใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เข้าร่วมศึกษาสามารถให้ข้อมูลในเชิงลึก และเสนอแนะ ได้อย่างอิสระ

2. แนวคำถามที่ใช้สำหรับการประชุมกลุ่ม ของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย อายุรกรรมหญิง 2 โดยแบ่งแนวคำถามเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในโรงพยาบาล และประวัติการอบรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

ส่วนที่ 2 เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการและผลลัพธ์การบริหารความเสี่ยง โดยผู้ศึกษาใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการศึกษามีข้อมูลเชิงลึก และเสนอแนะ ได้อย่างอิสระ

3. เครื่องบันทึกเสียง

4. แบบบันทึกเอกสารที่ทำการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย ชื่อเอกสาร สรุปเนื้อหาที่ได้จากการทบทวน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล ทีมตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงแต่ละด้านของโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ รวมถึงแนวคำถามที่ใช้สำหรับการประชุมกลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารความเสี่ยง จำนวน 2 ท่าน และกรรมการบริหารความเสี่ยงในกลุ่มการพยาบาลจำนวน 1 ท่าน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ตรวจสอบความครอบคลุมทั้งด้านความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความชัดเจนของคำถาม (clarify) ความสมเหตุสมผลของคำถาม (appropriateness) และความเหมาะสมของการจัดลำดับคำถามในการสัมภาษณ์ (sequence the questions) แล้วนำมาปรับปรุง ก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับบุคลากรทางการแพทย์พยาบาล 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารทางการแพทย์ 1 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน และ พนักงานช่วยเหลือคนไข้ 1 คน ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลจริง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มประชากรออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษานำโครงการการค้นคว้าแบบอิสระ เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลังจากนั้นนำเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมของโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ เพื่อพิจารณาแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นชอบของคณะกรรมการจริยธรรม ก่อนทำการศึกษา

2. ระยะดำเนินการศึกษา เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ผู้ศึกษาขออนุญาต และขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์รายบุคคลและการประชุมกลุ่ม โดยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ประธานทีมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 พยาบาลวิชาชีพ และพนักงานช่วยเหลือคนไข้ในหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง 2 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาและขอความร่วมมือในการดำเนินการศึกษา โดยจะไม่รบกวนเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษาค้างนี้โดยไม่บังคับ และการตอบรับ หรือปฏิเสธจะไม่มีผลต่อผู้เข้าร่วมการศึกษาดังไรก็ตาม นอกจากนี้ก่อนการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มทุกครั้งผู้ศึกษาจะยืนยันการรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและไม่มีการบันทึกชื่อของผู้เข้าร่วมการศึกษาค้างผู้เข้าร่วมการศึกษามีสิทธิ์ขอหยุดการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่ม ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ผู้ศึกษาค้างบันทึกข้อมูลทุกอย่างที่เก็บรวบรวมได้ไว้เป็นความลับ นำเสนอผลการศึกษาเป็นภาพรวม และข้อมูลจะถูกทำลายทิ้งทันทีภายหลังจากสิ้นสุดการศึกษา หลังจากตัดสินใจเข้าร่วมการศึกษาค้างนี้แล้ว จึงให้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการศึกษาค้าง

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ภายหลังจากการได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการศึกษา ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แฟ้มจัดเก็บเอกสาร และสมุดบันทึก

2. การเตรียมความพร้อมของผู้ศึกษา ผู้ศึกษาได้เข้าอบรม โครงการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและการเขียนผลงานทางวิชาการ วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.1 ด้านระเบียบวิธีการศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ หลักการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเข้ารับการฝึกอบรมการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพกับสาขาวิชาการพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศึกษาตัวอย่างงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา

2.2 ฝึกปฏิบัติด้านเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแนวคำถามที่สร้างขึ้น ศึกษาในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มประชากรได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุกรรมอื่นๆที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คนประกอบด้วยหัวหน้าหอผู้ป่วย 1 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คนและพนักงานช่วยเหลือคนไข้ 1 คน เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. ผู้ศึกษาขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ผู้ศึกษาเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ประธานทีมบริหารความเสี่ยง ผู้ช่วยหัวหน้าหอผู้ป่วย พยาบาลวิชาชีพและพนักงานช่วยเหลือคนไข้ ของหอผู้ป่วยอายุกรรมหญิง 2 โรงพยาบาลอุดรดิตถ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ผู้ศึกษาทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ กลุ่มการพยาบาลและหอผู้ป่วยอายุกรรมหญิง 2

6. ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.1 การสัมภาษณ์รายบุคคล จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ตัวแทนคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลแต่ด้าน โดยผู้ศึกษาได้แนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์รายบุคคลแบบกึ่งโครงสร้าง เช่น ใบบินยอมเข้าร่วมการศึกษา และนัดหมายวัน เวลา สถานที่เพื่อสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาสัมภาษณ์เฉลี่ย 43.50 นาที

6.2 การประชุมกลุ่ม กลุ่มผู้ปฏิบัติงานของหอผู้ป่วยอายุกรรมหญิง 2 จำนวน 26 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 9 คน 2 กลุ่ม และพนักงานช่วยเหลือคนไข้ จำนวน 8 คน อีก 1 กลุ่มโดยผู้ศึกษาแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ขอความร่วมมือในการการประชุมระดมสมอง เช่น ใบบินยอมเข้าร่วมการศึกษา และนัดหมาย วัน เวลาประชุมกลุ่ม นอกเวลางาน กำหนดเวลาในการประชุมกลุ่มเฉลี่ย 56.67 นาที

7. การถอดเทปข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยการถอดคำพูดจากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มเป็นคำ ๆ แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ข้อมูล จัดทำข้อสรุปชั่วคราว ตัดทอนข้อมูล เขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง และประมวลผลข้อมูล สรุปข้อเท็จจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคล และการประชุมกลุ่มนำมาสรุปเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ และนำมาจัดหมวดหมู่
3. ข้อมูลจากเอกสารและสารสนเทศนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดเป็นหมวดหมู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved